

Politik Bilim

“Yaşamın Çarklarını Çevirenler” (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

“Unutmayın tüm çevresel değerlerin özünde de enerji ve su kullanımını azaltmak var.”

Ömer Kuleli

Doğal çevreye verilen zararlar, eğer bu zararın kaynağı teknoloji kullanımındaki tercihler ise, geçen hafta belirttiğim gibi, bunun sorumluluğu elbette, birinci derecede, o teknolojinin geliştirildiği ve kullanıma sunulduğu süreçleri kendi çıkarları doğrultusunda denetimleri altında tutan egemen güçlerdedir. Burada, ‘süreçler’ derken, önce, bir teknolojinin geliştirilip, üretimlerinde ya da ürettikleri ürünlerde kullanmaları için, üreticilere sunulduğu (elbette bedeli karşılığında) süreçleri kastediyorum. Tabii, üreticilerin kendileri de kendi kullanımları için teknoloji geliştirebilir; yeterince nemalandıktan sonra onu başka üreticilere de satabilirler.

Bir de, o teknolojinin kullanıldığı ürünlerin pazara, yani doğrudan tüketicilerin kullanımına sunulduğu süreçler vardır ve işte o noktadan sonra o ürün üzerindeki denetim doğrudan tüketiciye geçer. Evet, sorumluluğun büyüğü egemen güçlerdedir ama, açık kâplilikle söylemek gerekirse, tüketicilerin çevreye verdikleri zararlar da korkunç boyutlardadır. Sonunda bir bakıyoruz ki, biz tüketiciler, bir bütün olarak toplum, gerçekte, kullandığımız ürünlerin değil, havasıydı, suyu, toprağıydı, toprağının altındakilerdi derken, üzerinde yaşadığımız gezegenin tüketicisiyiz.

Ömer Kuleli’nin de zâten önce biz tüketicilere söyleyecek sözü var ve **Yaşamın Çarklarını Çevirenler** başlığını taşıyan kitabında, ‘sürdürülebilirlik’ ve ‘sürdürülebilir kalkınma’ kavramlarını hepimizin anlayacağı bir dille açıklayarak söze başlıyor. Bu iki kavram, bugünkü kuşağın olduğu kadar gelecek kuşakların da üzerinde insanca yaşayabilecekleri bir gezegenin sürdürülebilmesi sorununu gündeme taşıyor. Kuleli, sürdürülebilirlik konusunda, gezegenimizin, dolayısıyla da insanlığın karşılaşacağı enerji ve su kıtlığı, karbon gazları gibi büyük sorunları bir bir dile getiriyor. Bunu yaparken de hem tüketici olmamızdan kaynaklanan bireysel düzeydeki sorumluluklarımızı; hem de bu büyük sorunların üstesinden gelinebilmesi için sahip çıkmamız gereken toplumsal ve siyasî sorumluluklarımızı bize anımsatıyor... Bu sorumluluklarımızı üstlenebilmemiz için de, her şeyden önce sorunların ardındaki gerçekleri, üretim-tüketim süreçlerinde ne olup bittiğini **öğrenmemiz gerektiğini** bize hatırlatmış. Galiba, insanlara bunu hatırlatmanın en güzel yolu da, ona bilmediği bir şeyi anlatıvermek... Kuleli kitabında bunu yapıyor.

Örneğin, çevre ya da sürdürülebilirlik konusunda daha duyarlı, daha bilinçli davranabilmek için, kullandığımız hemen her ürünle ilgili **üretim-tüketim döngüsünü** merak edip öğrenmekte fayda var. Belki bazılarımız, doğal olarak diyecek ki, ‘*üretim-tüketim döngüsü*’ de ne demek? Hah, işte bir bakıyorsunuz, Kuleli bu kavramı size “*Özgeçmişiniz Nedir Sayın Otomobil?*” başlığı altında anlatıvermiş... Kitabı okuduktan sonra, eminim, siz de çok kullandığımız birkaç üründe bu döngüyü kurma gereksinmesini duyacaksınız ve bu döngüyü bir kez kurduktan sonra da, yine eminim ki, o nesneleri kullanırken içinizden gelen bir fren sesi duyacaksınız. (Benim o döngüleri kurmama gerek yok; çünkü evde ne zaman su musluğuna, elektrik düğmesine, kâğıt havlu rulosuna elim gitse, çok geçmeden, sevgili eşimin acı fren sesini zâten kulağımın dibinde duyuyorum...)

Kuleli’nin önce biz tüketicilere söyleyecek sözü var, demiştim ya; o arada çevrecilerin **On Emir**’ini de, tabii, **On Birinci Emir**’leriyle birlikte bize aktarıyor... Bir de uyarıda bulunarak:

“Ama uyması kolay değil!” Onun elbette sanayi kesiminde yer alanlara da söyleyecek sözü var: Bu bağlamda, *“Avrupalı sanayicilerin kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışarak geliştirdikleri Çevre Yönetimi İlkeleri’ni”* de özetliyor...

*“Kısa, birbirinden bağımsız ama birbirini bütünleyici yazılar”*dan oluşan kitabın son konu başlığı: *“Bilim Dili Türkçe”*. Dilin sürdürülebilirliği, yaşam çevremizin sürdürülebilirliğinden hiç farklı bir konu değil. Bunları düşünüp yazdığı için Kuleli’ye teşekkürlerimizle...

CBT. 11 Mayıs 2012